

soudní řízení bylo přerušeno ohledně některých žalovaných, nikterak není vysloveno, že tito nejsou povinni, platiti v měně československé, aniž se tím předbíhá otázka postihu, příslušejícího ostatním žalovaným.

Čís. 1722.

Přípustno, by žalobou na soudě domáháno se bylo zrušení majetkového společenství singularistů (na Moravě) soudní dražbou. Spor musí býti proveden mezi všemi podílíky. Podílíci, požívající zvláštní zákonné ochrany, jimž uděleno bylo svolení ku žalobě jen s výhradou, nemohou vystupovati na straně žalující, nýbrž jen na straně žalované.

Navrhl-li žalovaný zamítnutí žaloby, musí soud i bez jeho námítky uvážiti, zda žalobní žádost vyplývá z jejího skutkového a právního základu. Zůstalo-li následkem nesprávného právního posouzení řízení neúplným, dlužno rozsudek zrušiti, byť nařízena byla jen jeho změna.

(Rozh. ze dne 15. června 1922, Rv. II 275/22).

Část singularistů (na Moravě) domáhala se proti ostatním zrušení spoluvlastnictví společného majetku veřejnou dražbou. Oba nižší soudy žalobě vyhověly.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání hájí názor, že zde nejde o společenství dle § 825 obč. zák., poněvadž nemovitosti nejsou připsány jmenovitým osobám, nýbrž knihovním držitelům určitých usedlostí, že tedy společenství to nemůže býti zrušeno dražbou dle § 843 obč. zák., nýbrž že by k odloučení podílů na společných nemovitostech od kmenových usedlostí bylo třeba souhlasu dočasných majitelů všech těchto kmenových usedlostí, i odvolává se na důkaz toho na starší praxi a zejména na rozsudek býv. víd. nejv. soudu ze dne 9. září 1914 č. j. Rv. III 324/14 a R II 256/14, s nímž zakládá tento názor na § 485 obč. zák. Ale názoru tomu nelze přisvědčiti. § 485 obč. zák. ustanovuje, že služebnost nemůže býti svémocně od služebné věci odloučena, ani na jinou věc neb osobu přenesena. Dlužno připustiti, že lze toho užití na každé právo vázané, zejména tedy i na právo vlastnické, spojené s knihovní dražbou nějaké nemovitosti, neboť dovoluje, ba přímo káže to ne-li docela úsudek a minori ad majus, tož zajisté aspoň očitá obdoba. Avšak tím není věc skončena. Přehlížeti se, že zákon zakazuje pouze svémocné odloučení nebo přenesení vázaného práva, svémocným však jest pouze takový akt, který se děje ne pouze bez svolení osoby, od jejíž vůle předsebraná dispoice právě závislá jest, zde tedy bez svolení těch kterých druhých účastníků právního společenství, nýbrž zároveň také bez povolení úřadu, k tomu povolaného (§ 19 obč. zák.), kdo si vymůže proti odporujícímu účastníku povolení úřední, v tomto případě soudní — zákon ze dne 7. června 1883 čís. 94 ř. zák. § 1 lit. b) a zák. ze dne 13. února 1884 čís. 31 zem. zák. pro Moravu § 1 lit. b) stanovící příslušnost komassačních úřadů správních při dělení takových pozemků,

týkají se jen dělení fysického (§ 841 obč. zák., § 351 ex. ř.) — ten se nedopouští svémoci, dáť se, pokud to zákon dopouští, chybcí svolení soukromé nahraditi vždy právě povolením úředním. A zde to zákon dopouští; ať jde o jakékoli právní společenství t. j. jakékoli soukromé právo více osobám společně příslušející (§ 825), může každý podílník žádati zrušení společenství (§ 830) t. j. je oprávněn o zrušení to žalovati; a když je soud povolí, což právě učiní, když jsou tu zákonné podmínky, není tu svémoci. Svémoc by tu byla teprv, kdyby při odporu druhých účastníků bez této žádosti nebo bez povolení její — nevyčkav jejího vyřízení — tedy sám o své újmě neboli právě o své moci zrušení to provedl. S ustanovením § 830, že může každý podílník o zrušení společenství žádati, souvisí ustanovení § 843, že zrušení za daných podmínek má se provésti soudní dražbou, třeba že o to žádá i jen jediný podílník. Bylo tedy zbytečno rozebírat, zdali se většina podílníků na tom usnesla. Docela nemístné jest, vykládati § 825 obč. zák. tak, jakoby se vztahoval jen na společenství »osobní«, jak to dovolání nazývá t. j. takové, kde podíly příslušejí osobám jmenovitě poznačeným, neboť zákon praví, že jest tu společenství vždy, kdykoli nějaké právo více osobám nedílně přísluší: tomu tak jest i v tomto případě, jenže osoby, jimž přísluší, nejsou poznačeny jménem, nýbrž jiným neklamným znakem t. j. knihovní držbou určitých usedlostí. Na označení dle zákona docela nic nezáleží, a proto také ne na povaze práva, neboť právě různé poznačení osob jest jen důsledkem různé povahy práva. Společné vlastnictví spojené s knihovní držbou určitých usedlostí nelze dle toho pokládati za příslušenství těchto kmenových usedlostí v tom smyslu, že by k odloučení jeho bylo třeba souhlasu všech podílníků a že by nesouhlas kteréhokoli mohl akci zmařit, jak to dovolání myslí. Vždyť i kdyby šlo o obyčejné příslušenství nemovitosti více spoluvlastníkům patřící, tož přece, ačkoliv tu § 294 obč. zák. důraz na vůli vlastníka klade, rozhodovala by většina hlasů a menšina musila by se podrobiti (§ 833 obč. zák.). Ale o takové příslušenství zde nejde, jeť vždy jen určitý podíl připsán držiteli té které usedlosti, celek však není příslušenstvím žádné, nýbrž se držitelstvím jich určuje jen vlastnictví podílů. Návozem dovolání zakládalo by se společenství nepomíjející, jehož zákon neuznává (§ 832 obč. zák.). Nevadí také, že do společenství patří i movité jmění, neboť toto může i nadále ve společenství zůstat, nebo nemusí, a možno i o zrušení tohoto společenství žádati (§ 830 obč. zák.). Zákon jedná o společném vlastnictví k věci a nikoli k souboru majetku (§ 825) a jestliže společenství podléhá více věcí, možno ohledně každé zrušení jeho samostatně provésti. Z téhož důvodu nevadí tedy také, že podílníci vykonávají i jiná čestná práva na př. nošení baldachýnu o Božím Těle, neboť to je otázkou pro sebe a nemůže rozloučení spoluvlastnictví brániti, ježto zákon takové překážky rozloučení nezná (§ 830), dopouští je jen odklad z příčin majetkové újmy, tedy z důvodů hospodářských. Že závady hypotekární a jiné nejsou na listu C vyznačeny, není rovněž na překážku, neboť dle § 7 zák. ze dne 2. června 1874, čís. 97 z. zák. pro Moravu musí na listu podstaty statkové A každé kmenové usedlosti býti udáno, že s vlastnictvím její spojen jest ten a ten podíl nemovitosti, o něž jde, jakož naopak zase na listu B vložky obsahující společné nemovitosti udáno jest, jakým podílem tyto tomu kterému držiteli kmenové usedlosti připsány jsou, a tím závady kmenových usedlostí stihají i ty které podíly a jsou i na

těchto podílech takto v patrnosti uvedeny. I bude to věci dražebních podmínek, aby učinily opatření, by závady tyto, jež dražbou zůstanou nedotčeny (§ 277, odstavec druhý nesp. pat.), byly zároveň se zápisem vlastnického práva vydražitelova ve vložce prodaných nemovitostí na příslušné podíly k někdejším kmenovým usedlostem patřivší přeneseny.

Tří spolužalovaní prohlásili, že souhlasí s prodejem a když proto žaloba proti nim vzata zpět, vstoupili do řady žalobců. Přistoupení nových žalobců bylo sice rozšířením a tudíž změnou žaloby (§ 235 c. ř. s.), avšak když připuštěno bylo nižšími stolicemi, není další opravný prostředek přípustným (§ 528 c. ř. s.). Jaký rozdíl by v tom měl býti, že žalovaní byli žalováni jako vlastníci podílů a nikoli jako dočasní majitelé kmenových usedlostí, s nimiž podíly ty spojeny jsou, není na jev, zvláště když v žalobě a vůbec ve sporu celý poměr podrobně vylíčen jest. Tím jsou všechny pochybnosti dovolání vyvráceny, až na jednu, která představuje skutečnou závadu. Žaloba a tudíž rozsudek musí zahrnovati všechny podílníky, ať si ty které jako žalobce a ty které jako žalované, ale všechny, neboť kdyby i jediný chyběl, nemohla by se exekučně, proti jeho vůli, dražba a tudíž zrušení společenství provésti. Spor i rozsudek o žalobě o rozloučení spoluvlastnictví (*communi dividundo*) jest t. zv. obojstranný (*judicium duplex*), kde každá strana jest dle hmotného práva zároveň i žalobcem i žalovaným (*et actoris et rei partes sustinet*). Formálně to sice nedochází výrazu, protože ti kteří uvedeni jsou jako žalobci a ostatní jako žalovaní, avšak obojstrannost může se osvědčiti v případě exekuce, kterou na základě rozsudku mohou provést i žalovaní proti žalobcům, kdyby tito smýšlení změnit i dražbě vyhnouti se chtěli, pokud se týče jedni žalobci proti druhým. Ježto tedy i žalobci jsou hmotně žalovanými a naopak žalovaní hmotně i žalobci, a všichni dohromady tvoří jednotu, musí závazek všech býti jednotný a stejný, neboť dražba bude jednotným aktem pro všechny a bude se prováděti za stejných podmínek pro všechny, leda by s výhradou, která by po toho kterého učiněna byla, všichni ostatní souhlasili. To znamená, že podílníci, kteří formálně vystupují jako žalobci, tím samým, že žalobu podávají, podrobují se mlčky žalobní prosbě, rozsudku a dražbě zrovna tak, jak žalované jim podrobeny mítí žádají, že tedy sami s rozloučením společenství tak souhlasí, jak žalované k němu nutí. Toto podrobení se mlčky ovšem jest vyloučeno, prohlašují-li žalobci výslovně opak, že se nepodrobují, anebo že se podrobují jen s podmínkou nebo výhradou. A tu jest ohledně dvou žalobců závada. Podílnice obec města H. má dle § 97 čís. 1 obecního zřízení pro Moravu potřebí ku zcizení a tudíž i k žádané dražbě majetku, o něž jde, schválení zemského výboru, a podílnice nezl. Ludmila D-ová pokud se týče její poručník dle §§ 232 a 233 obč. zák. schválení poručenského soudu. Bez tohoto schválení obec a poručenka nemohou vystupovati jako žalobci, nýbrž by musily pojaty býti do řady žalovaných, protože vůle jejich podrobiti se dražbě bez schválení onoho neplatí, a musela by tedy dle hořejšího výkladu nahražena býti soudním výrokem, rozsudkem. Tu zemský výbor sdělil sice obci výnosem ze dne 24. června 1921, pokud se týče ze dne 8. února 1922 svolení k prodeji, avšak jen pod tou podmínkou, že nemovitosti nebudou prodány pod odhadní cenu a vyhradil si zároveň i schválení dražebního protokolu. Podobně okresní soud v K. jako poručenský soud nezl. Ludmily D. usnesením ze dne 22. listopadu 1921 dal

povelení k dražbě, ale s »výhradou dodatečného schválení«, což jakkoli v usnesení výslovně vytčeno není, nelze rozuměti jinak, než jako schválení dražby. Těmi výhradami ovšem by dražba mohla býti zmařena. Jinými slovy souhlas s prodejem pod podmínkou pokud se týče výhradou jest nesouhlasem pro případ, že podmínka se nesplní, pokud se týče výhradě nebude vyhověno. Aby však nesouhlasící vystupoval jako žalobce, jenž chce toliko ostatní podílníky, zejména tedy i žalované donutiti k bezpodmínečnému a bezvýhradnému trpění dražby, sám si však klade podmínky a doložky, a vyhrazuje si tedy volnost, nechť je býti rozsudkem pokud se týče dražbou vázán, to nelze, leda by všichni podílníci tedy zejména i žalovaní k podmínce neb výhradě svolili, nebo vyjma dobrovolné podrobení se musí se všemi nakládáno býti stejně. Právem tedy žalovaní vytýkají u obce nedostatečné schválení. Vytýkali je již v žalobní odpovědi, uvádějíce k usnesení obecního zastupitelstva ze dne 15. března 1921, jehož se žaloba dovolávala, že postrádá nutného schválení zemského výboru, načež žalobci opatřili hořejší výnosy výboru toho. Výtka neschválení zahrnuje v sobě však i výtku, že schválení není řádné tak, jak ho třeba. A vůbec taková výtka není námitkou v technickém smyslu, nýbrž pouze upozorněním, že skutkovým dějem žalobnímu nároku za základ položeným nárok ten není založen. Kdyby výtka ani činěna nebyla, musí soud k nedostatku hleděti, jen jestli žalovaný žalobnímu nároku odporuje a zamítnutí žaloby žádá, neboť soud musil by k němu hleděti i tehdy, kdyby žalovaný se ani nezodpovídal a došlo k vynesení rozsudku pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.). Proto bylo dlužno přihlížeti k nedostatku tomu i u nezl. Ludmily D-ové, ačkoli zde naň žalovaní upozorniti opomenuli. Možny jsou tedy tři případy: buď bude upuštěno od podmínky a výhrady, nebo se podmínka a výhrada pojme do žalobní prosby a tudíž i do rozsudku tak, aby jí podrobeni byli všichni podílníci — arci rozsudek mohl by ji vyslovit jen, kdyby všichni ostatní podílníci, zejména tedy i žalovaní s ní souhlasili — anebo konečně obec i poručenka budou pojati mezi žalované, protože posud potřebného souhlasu k prodeji ohledně nich není. Zde přichází v úvahu jen případ první. Dle § 182, 1 a 2 c. ř. s. má soud (předseda i senát) dotázkami nebo jiným vhodným způsobem působiti k tomu, aby sporný poměr byl vyšetřen a skutkový stav najisto postaven, zejména aby skutková udání pro rozhodnutí potřebná učiněna a skutečnosti k založení nároku uplatňované byly doplněny a vůbec vše na přetřes vzato, čeho ke skutkové povaze nároku třeba. K takovým skutečnostem patří zde i prohlášení dotyčných žalobců o svolení k dražbě; soud tedy měl, uvědomě si právní otázku, věc tu na přetřes vzíti a nedostatek vytknouti a teprv pak, kdyby se žalobci ti o napravení nedostatku nepostarali, rozsudek na základě nedostatečného skutkového stavu vynésti. Je tu tedy vada řízení. Arci žalovaní uplatňují jen nesprávné právní posouzení, avšak když nesprávný právní názor nižších stolic — a tou nesprávností trpí i rozsudek odvolacího soudu — měl za následek, že řízení zůstalo neúplné, vede uplatňovaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení logicky nutně k rozvinutí otázky vadnosti řízení, kterou by byl již odvolací soud při správném právním názoru rozvinouti musil (§ 496 čís. 3 a posl. odst.). Podotknouti dlužno, že ustanovení, za jakou cenu nemovitosti přiklepnouti lze, patří do dražebních podmínek, které určí teprv exekuční soud po výslechu všech podílníků (§§ 352 a 55

ex. ř., § 2 odst. 1. a 2., čís. 2, 4, 5, §§ 275—278 nesp. říz.) přípustným pořadem stolic. O výhradě vlastníka, zde tedy podílníků, schváliti dražbu, jednati dlužno rovněž v řízení dražebním (§ 278 nesp. říz.). Doložiti též dlužno, že Neumann Kom. k ex. ř. str. 104 praví, že rozsudek (výrok) musí obsahovati, jak veliké jsou ideální podíly spoluvlastníků, i zajisté se to k zamezení zmatků aspoň doporučuje.

Čís. 1723.

Pod obrat »jiné jednání« (§ 353 ex. ř.) nespadá plnění určitého množství věcí zastupitelných.

(Rozh. ze dne 20. června 1922, R I 701/22.)

Ježto dlužnice nedodala zboží ve lhůtě, smírem stanovené, domáhal se vymáhající věřitel povolení exekuce, by uděleno mu bylo zmocnění, aby si zboží (50 q řepkových pokrutin určité jakosti) opatřil na náklad dlužníkův jinde. Soud první stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Způsob exekuce, který vymáhající věřitel zvolil, není v tomto případě po zákonu přípustným. Jde o plnění určitého množství věcí zastupitelných, které povinná strana dle vlastního doznání má v držení. Při exekuci k vydobytí plnění takovýchto věcí dlužno však postupovati dle předpisu § 346 ex. ř. Vymáhající věřitel mohl by se domáhati jen vydání soudního příkazu, by věci tyto výkonným orgánem povinné straně byly odňaty a vymáhajícímu věřiteli vydány (§ 346 ex. ř.). Zdali výkonný orgán věci, o něž jde, u dlužnice skutečně také nalezne, jest naprosto nerozhodno. Exekuce dle § 353 ex. ř., kterou první soudce povolil, jest v tomto případě nepřipustna, poněvadž nejde o vydobytí určitého konání, jednání.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle exekučního titulu jest povinná strana zavázána dodati straně vymáhající 50 q řepkových pokrutin, určité jakosti, tedy movité věci určitého druhu. Stěžovatel neprávem má za to, že k vydobytí tohoto plnění lze v případě, o něž tuto jde, vésti exekuci dle § 353 ex. ř. Na rozdíl od ustanovení § 346 ex. ř., jehož nadpis zní: »vydání nebo plnění movitých věcí«, má § 353 ex. ř. nadpis: »vymožení jiných jednání« a plyne jmenovitě z druhého odstavce § 346 ex. ř., že předpisu jeho prvního odstavce sluší užití, má-li povinná strana plniti určité množství věcí zastupitelných. Ani stěžovatel nemůže popírati, že plnění, jehož se exekucí domáhá, jest druhu takového. Ovšem by nemohla okolnost, že §§ 346 a 347 ex. ř. mluví jen o takových věcech movitých, určitého druhu, které u sebe chová povinná strana, neb osoba třetí k jich vydání ochotná, ospravedlniti zdánlivě domněnku, že oběma těmito předpoklady dlužno doplniti marginální rubriku těchto zákonných předpisů, a že v tom případě, není-li tomu tak, jest na místě exekuce k vymožení »jiných« jednání. Tento názor, stěžovatelem zastávaný, jest však jasně vyvrácen důvodovou zprávou k §§ 348 a 355 vládní předlohy k ex. ř., kteréžto